

REALISMUS

Směřování evropského divadla
k vrcholu iluzivního zobrazování

Realismus v evropském divadle

- **Realismus „mimo“ realismus**
 - v dějinách umění se pravidelně objevuje tendence k „realistickému“ zobrazování
 - antika (anekdota Kdo je lepší malíř?“)
 - např. Carlo Goldoni a odvrát od stylizované commedie dell'arte
 - anglické divadlo 18. stol. (historické kostýmy)
 - Georg Büchner (Vojcek)
 - (...)

Realismus v evropském divadle

- kolem r. 1850 – objektivní pozorování přírody
- hlavní zásada realismu – umění musí pravdivě zobrazovat reálný svět

Realismus v evropském divadle / Meiningenští

- **MEININGENŠTÍ**
- **DIVADLO MEININGENSKÝCH**

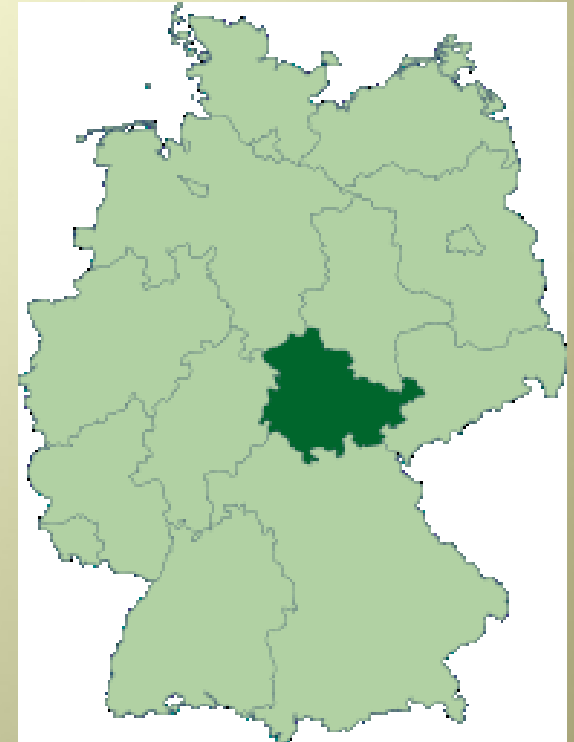
Realismus v evropském divadle

Sachsen-Meiningen

vévodství

Meiningen

hlavní město



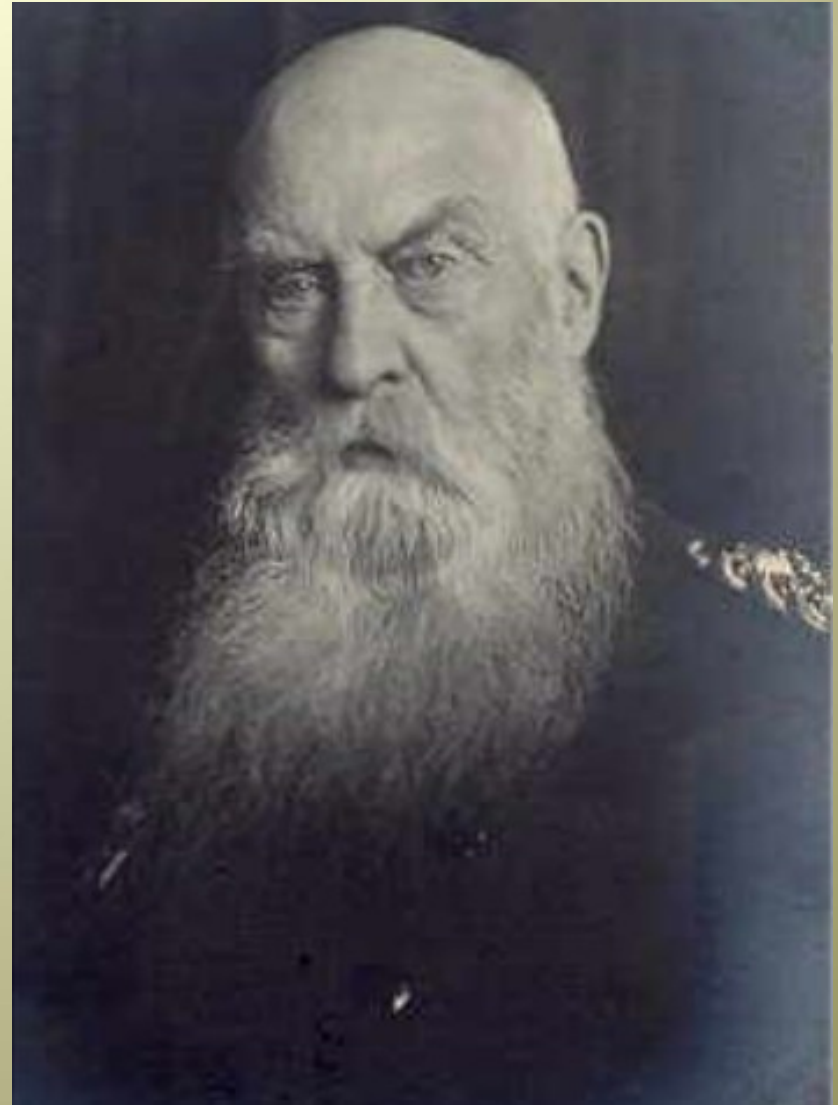
Realismus v evropském divadle / Meiningenští

- **1831**
stále dvorské
divadlo /
Das Meininger
Hoftheater
 - neoklasicistní styl
 - 600 míst k sezení
 - 160 míst k stání
 - zahajovací představení: opera *Fra Diavolo* (Daniel Auber)
 - činohra a opera



Realismus v evropském divadle / Meiningenští

- **GEORG II.
VON SACHSEN-
MEININGEN**
1826 – 1914



Meiningenští / „Divadelní vévoda“



Realismus v evropském divadle / Meiningenští

- osobní vlastnosti a dispozice Georga II. umožňující reformu:
 - umělecké nadání (výtvarný talent, malba, absolutní sluch...)
 - vzdělání
 - čínorodý politik a kreativní umělec
 - láska k divadlu
 - osvícené názory politické a společenské
 - politické a finanční prostředky

Realismus v evropském divadle / Meiningenští

- reálná fakta:
 - 1866 nástup na trůn
 - 1870 převzal vedení dvorského divadla
 - budování stálého činoherního souboru
 - budování „vzorového“ divadla

Realismus v evropském divadle / Meiningenští

- přínos a impulsy Georga II. k reformě:
 - vycházel z malířského dojmu a pocitu
 - prosazoval důsledně malířský historismus na scéně:
 - vlastní návrhy historicky věrných kostýmů, scénografie a rekvizit
 - uvádění děl v originální textové podobě (bez úprav a oprav...)

- **charakteristické prvky reformy
(Meiningenské principy)**

- pokud možno absolutní historická věrnost ve všech složkách inscenace
(„*Gesamtkunstwerk*“ – „*souborné umělecké dílo*“)
- autenticita textu
- detailní návrh kostýmů a dekorace
- postupné nahrazování malovaných kulis plastickými dekoracemi
- asymetrická scénografie

Realismus v evropském divadle / Meiningenští

- kvalitní herecký **soubor** – proti divadlu hvězd
- herec: hlavní role / vedlejší role / statista
- režie davu
 - promyšlené a detailně režírované masové scény: obrovský účinek na diváky, do té doby nevídané

Realismus v evropském divadle / Meiningenští

- **LUDWIG
CHRONEGK**
1837 – 1891
 - **charakterní komik**
 - **režisér souboru
Meiningenských**
 - **intendant**



Realismus v evropském divadle / Meiningenští

- **ELLEN FRANZOVÁ**
1839 – 1923



Realismus v evropském divadle / Meiningenští-

- herečka, vévodova třetí žena
- dramaturgie souboru
- návrh repertoáru, úprava textů
- jevištní řeč
- Shakespeare, Schiller, Kleist, Grillparzer, Ibsen (Přízraky (Strašidla)), romantikové...

Realismus v evropském divadle / Meiningenští

- 1874 první hostování v Berlíně: obrovský úspěch, zjevení...
 - (Shakespeare: Julius Caesar)

- **1874 – 1890 řada turné po Evropě**
 - 38 měst
 - 9 zemí
 - Rusko, Švédsko, Rakousko, Dánsko, Belgie, Anglie, Holnadsko...
 - Vídeň – 1875 / Praha – 1878
 - 41 her (především Schiller a Shakespeare)
 - 2.600 představení

Realismus v evropském divadle / Meiningenští

- až 20 vagónů dekorací, kostýmů a rekvizit
- poslední představení: Oděsa (Shakespeare: Cokoli chcete)
- po r. 1890 působení jen v Meiningenu, obnovena činnost opery

Požár divadla v r. 1908



Současná podoba divadla (postaveno po požáru, otevřeno 1909)



Realismus v evropském divadle / Meiningenští



- první představení:
Schiller
„Valdštejnův tábor“
- 740 míst
- jeviště s oblým horizontem
- významné centrum expresionistického divadla (1919 – 1926)



DRAMATIKOVÉ EVROPSKÉHO REALISMU

Předchůdci

Vrcholní představitelé

- **EUGÈNE SCRIBE**
1791 – 1861



- **vaudevilly, komedie, vážné hry**
- **Sklenice vody**
- **Adriena Lecouvreurůvá**
- **„dobře udělaná hra“**
 - **expozice**
 - **logické řazení událostí (vývoj od příčiny k následku)**
 - **scéna směřuje k vyvrcholení**
 - **manipulace s utajovanými informacemi**
 - **překvapivé zvraty, napětí**



- **ALEXANDRE DUMAS syn**
1824 – 1895
 - **Dáma s kaméliemi**
 - **Polosvět**

Kamélie (Camelia japonica)



Marie Duplessisová

- titulní postava měla reálnou předlohu – pověstná kurtizána té doby („realistický námět“)



Realismus v evropském divadle / dramatičtí autoři

- **EMILE AUGIER**

1820 – 1889

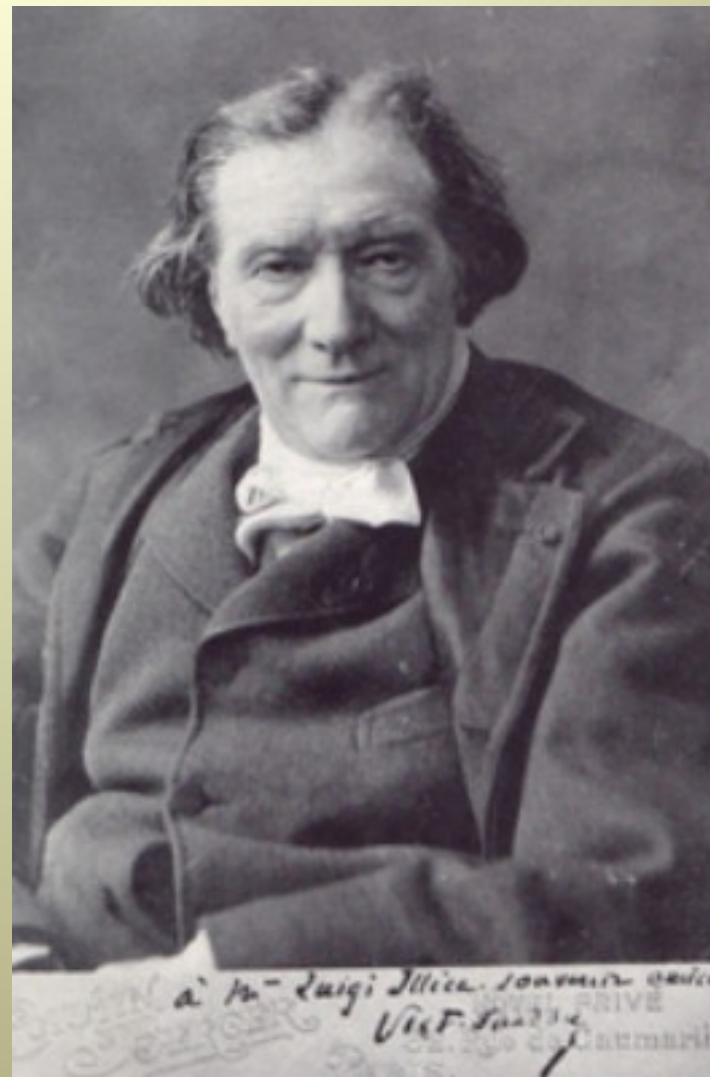
- Olympiino manželství
- Tchán a zet'



- **VICTORIEN SARDOU**

1831 – 1908

- **Čmáranice**
- **Tosca** (*pro Sarah Bernhardtovou*)
- **Theodora**
- **„sardouovština“** –
kritika G. B. S.



Realismus v evropském divadle

- **EUGÈNE LABICHE**
1815 – 1888

– **Slaměný klobouk**



Realismus v evropském divadle / dramatičtí autoři

- **HENRIK IBSEN**
1828 – 1906



doznívání romantismu

- **Nápadníci trůnu**
- **Brand**
- **Peer Gynt**

realisticko-naturalistické tendence

- **Opory společnosti**
- **Domov loutek (Nora)**
- **Přízraky (Strašidla)**

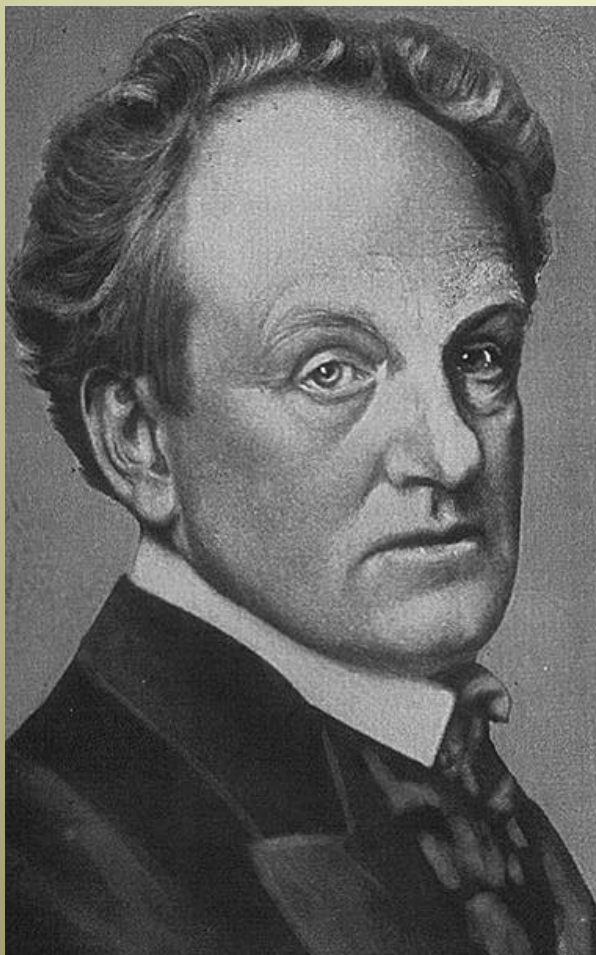
Realismus v evropském divadle / dramatičtí autoři

- realisticko-symbolistické období
- **Divoká kachna**
- **Rosmersholm**
- **Když z mrtvých procitáme**
- **John Gabriel Borkman**
- **Stavitel Solness**

Realismus v evropském divadle / dramatičtí autoři

- analytické drama
 - postavy se vyptávají na neznámá fakta
 - postupné rozkrývání problému
 - odhalování překvapivých skutečností
 - informace, která mění podstatu věci (dějový zvrát)
 - (...)

Realismus v evropském divadle / dramatičtí autoři



- **GERHART
HAUPTMANN**
1864 - 1946

Realismus v evropském divadle / dramatičtí autoři

- Hry
 - *výrazné prvky naturalismu*
 - Před západem slunce
 - Tkalci (*vzpouora krkonošských tkalců ve 40. letech 19. stol.*)
 - Bobří kožich (*komedie*)
 - Potopený zvon
 - Před východem slunce
 - (...)